

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 10047 Scol. 1909.

Notificare oficială.

Pentru candidații la învățătorie, cari nu au putut face examen de calificare în termenul normal din Iunie a. c. se pune prin aceasta un termen nou extraordinar și anume:

Examenul scripturistice se vor face Luni în 7/20, Mercuri în 9/22 și Joi în 10/23 Septembrie a. c. la seminarul nostru arhidiecezan.

Examenul verbal se vor ține Vineri în 11/24 și Sâmbăta 12/25 Septembrie a. c.

Cei îndreptățiți la aceste examene au să-și înainteze cererile la consistoriul arhidiecezan până la termenul 1/14 Septembrie, a. c. însoțite de următoarele documente toate în original:

1. Carte de botez,
2. Testimoniu școlar,
3. Absolutor pedagogic
4. Eventual alte documente recomandatoare.

Sibiu, la 24 August 1909.

Consistoriul arhidiecezan.

Adunarea gen. a Asociațiunii.

Primim spre publicare următoarele:

Nr. 1037—1909.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în Sibiu, în zilele de 12 și 13 Octombrie n. 1909.

Programul adunării:

Sedința I.

Marți, la 12 Octombrie st. n. la orele 10^{1/2} a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii”.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.

2. Inscirerea delegaților prezenți.

3. Raportul general al comitetului central.

4. Alegerea comisiunilor pentru:
a) examinarea raportului general;

- b) censurarea socotelilor anului 1908 și a proiectului de buget pe anul 1910;

- c) inscrierea membrilor.

5. Prezintarea eventualelor propuneri.*)

6. Conferința d-lui Ioan Agârbiceanu.

Sedința II.

Miercuri, la 13 Octombrie st. n. la orele 10 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii”.

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1910.

3. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

4. Inchiderea adunării generale.

La orele 4 p. m. în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii” va avea loc sedința festivă a secțiilor științifice-literare, conferințe și împărțirea premiului Andrei Murășianu.

Sibiu, din sedința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 2 Septembrie 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,

prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,

secretar.

Vederile și convingerile masselor.

— Articol final. —

VI.

Factori direcți ai formării părerilor mulțimei mai sunt apoi: ilusiunile, experiența și rațiunea. Despre acestea vom vorbi în cele următoare. De când s'au ivit zorile culturii, masele au fost espuse tot

*) Eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului „Asociațiunii” (în Sibiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

de influența ilusiunilor. Pe seama celor ce au deșteptat ilusiunile au ridicat masele cele mai multe biserici, statue și altare. Ilusiuni religioase în timpul de demult, și ilusiuni filosofice și sociale în zilele noastre. Totdeauna ele au fost îngrozitoare stăpâne în fruntea tuturor civilizațiunilor, cari au înflorit una după alta pe planeta noastră. În numele lor s'au ridicat în evul mediu bisericile din Caldea și din Egipt, în numele lor a fost sguduită de tot înainte cu un secol întreaga Europă, și nu avem o singură părere artistică, politică, ori socială, care să nu le poarte pecetea pe frunte. De multeori se emancipează omul de ele pe prețul unor prefaceri îngrozitoare, dar e condamnat se le îmbrățișeze de nou. Fără ele omul nu ar fi putut abandona barbaria primitivă, și dacă nu le-ar avea, ar cădea iarăși în barbarie. Adevărat, că ilusiunile sunt umbre goale, dar aceste fiice ale visurilor noastre au constrâns popoarele să producă aceea ce formează splendoarea artelor și marea civilizațiunii!

Dacă am distruge toate operele de artă și monumentele pe cari le-au inspirat religiunile, și cari acum se află așezate prin muzee și biblioteci, cum și pe lespezile din biserici, — ce ar mai rămânea din visurile cele mari ale omenirii? Indreptățirea zeilor, eroilor și a poetilor e aceea, de a da oamenilor partea din nădejde și din ilusiuni, fără de care ei nu pot să existe. În curs de cincizeci de ani s'a încercat știința să facă lucrul acesta, dar s'a compromis în fața sufletelor dornice de ideale prin faptul, că nu mai putea să mință din destul.

Filosofii din secolul trecut au lucrat cu mult zel la distrugerea ilusiunilor religioase, politice și sociale, din cari au trăit protopărîntii nostri lungi secole de rând. Prin distrugerea lor a fost astupat izvorul speranțelor și al resignațiunii. În dosul

ilusiunilor jertfite se aflau însă forțele oarbe și surde ale naturii, cari sunt necruțătoare față de cei slabi, căci nu cunosc milă!

Pe lângă toate progresele făcute, încă n'a putut filosofia să dea masei un ideal, care să le poată agita. Și fiindcă masele trebuie să aibă ilusiuni cu orice preț, ele se apropie, ca moliile de lumină, în mod instinctiv de oratorii, cari pot să le dea ilusiuni. Eiar dacă astăzi socialismul e atât de puternic, cauza e, că el singur mai reprezintă singura ilusiune aflată în ființă. Pe lângă toate demonstrațiunile științifice, el se desvoltă mereu mai departe. Forța sa principală reșede în faptul, că e apărut de oameni, cari sunt atât de necunoscători ai realității lucrurilor, încât au cutezanța să propage și să promită oamenilor cu curaj — fericirea. Ilusiunea socială stăpânește astăzi ruinele îngrădite ale trecutului, și ilusiunii sociale aparține viitorul. Masele n'au însetat niciodată după adevăr. Fapte cari nu le plac, nu le bagă în seamă, și preferă a se închina greșelilor, dacă greșelile pot să le seducă. Cel ce le poate ilusiona, e stăpânul lor. Cel ce le scoate din ilusii, ajunge jertfa lor.

Esperiența e aproape singurul mijloc eficace, cu care se poate altui adevărul în sufletul mulțimei, distrugându-se ilusiunile devenite primejdioase. Dar experiența trebuie să aibă baze largi și să fie repetită mai de multeori. Esperiențele adunate din partea unei generațiuni nu sunt în general de nici o treabă pentru generația următoare. De aceea nu e de nici un folos, dacă se înșiră fapte istorice ca momente de dove-dire. Singurul folos pe care-l au e acela, că arată, puțin la ce măsură trebuie se fie repetite experiențele în fiecare epocă, pentru a primi o influență oarecare și a stirpi vre-o ră-tăcire înrădăcinată adânc în sufletul mulțimei. Secolul nostru și cel tre-

vărul său, de protopopul Vincențiu Grozescu, care zice: „Cauza Ardealului este și cauza noastră; și chiar când frații noștri de un sânge de acolo ar părăsi cauza Ardealului, noi trebuie să o apucăm și să o apărăm”. — Dintre celelalte rezoluțiuni votate mai relevăm înființarea unui comitet central în Timișoara, care avea să compună o instrucțiune amănunțită pentru alegătorii români, instituind comitete cer-cuale prin toate cercurile electorale cu populațiune română...

Sara la orele 8 s'a pornit un imposant conduct de torțe, cu muzică națională, română și sârbească, — făcând mari ovațiuni lui Alexandru Mocsonyi și lui Svetoazar Mileti.

S'au împlinit în anul 1909 șasezeci de ani dela moartea prefectului Ion Buteanu, care a trebuit să plătească scump încrederea pusă în vanitosul și frivolul Hatvani, ajuns comandant de trupă și alungat cu rușine din Abrud în luna lui Maiu 1849.

Când au trecut douăzeci de ani dela moartea de martir a lui Ion Buteanu, — în zecă Septembrie 1869, într-o splendidă zi de toamnă români s'au adunat la comuna Gurahont, din Zarand, să inaugureze un modest monument ridicat pe mormântul prefectului spânzurat în hotarul

FOIȘOARĂ.

„Cartea de aur”.

— Volumul V. —

(e) Publicațiunea dlui Teodor V. Păcățian, apărută sub titlul „Cartea de aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară”, are până acum cinci volume mari. Al cincilea volum, eșit tocmai acum de sub tipar, cuprinde pe o întindere de 766 pagini acte, documente și vorbirile rostite în camera terii din partea deputaților români din Ungaria și Banat în ciolul parlamentar 1869—1872, când Ardealul era în pasivitate față de alegerile pentru dieta dela Budapesta.

Ca și în volumele precedente, autorul acestei lucrări întinse și împreunate cu jertfe de bani și de libertate, s'a măr-ginit mai mult să adune și să coordoneze în mod cronologic acte și documente privitoare la activitatea parlamentară a deputaților români, precum și la mișcările noastre naționale politice în afară de parlament, între anii 1869 și 1872.

Toate actele, toate documentele, împreună cu vorbirile ținute, sunt însoțite de introduceri, explicații și note număroase, — cu scop de a înlesni citirea acestor is-

voare de preț, cari se rapoartă la un trecut deși nu prea depărtat, dar pentru mulți necunoscut, iar pentru unii considerat mai mult ca un lucru exotic și prea obositor pentru a-i face cunoștință temeinică...

Cartea dlui Păcățian este menită să aducă folositoare contribuții, atât cetitorilor din generațiunea mai tină, cât și scriitorilor cari se vor ocupa de zugrăvirea istorică a vremii și a persoanelor cu roluri importante în viața publică a neamului nostru din această țară.

Cu gândul ca cetitorii nostri să-și poată face o idee mai lămurită despre cuprinsul volumului al cincilea al „Cărții de aur”, ne vom opri pe nimerite la câteva părți ale bogatului său material.

Restimpul scurt dela 1869 până la 1872 — va să zică abia de patru ani — a fost unul dintre cele mai cuprinzătoare în lupte naționale, politice și culturale, purtate de frunțașii poporului român și de reprezentanții săi în parlamentul Ungariei și în afară de parlament.

În primele zile ale anului 1869 un apel semnat de Antoniu Mocsonyi a convocat pe reprezentanții încrezuți ai poporului din părțile ungurene și cele bănățene la o adunare „frățască publică” în Timișoara, în vederea alegerilor dietale ce aveau să urmeze în curând.

Era o zi de Duminecă, în 7 Februarie n. 1869. Comitetele din Banat, părțile Aradului, până pe la Tisa, erau reprezentate prin delegați. Veniseră și raportori d'ai ziarelor din Pesta, Viena și Praga. Sala redutei orășenești din Timișoara era îndesată de public. Pe la orele 11 își fac intrarea Mocioneștii, șase la număr: Anton, George, Alecsandru, Zeno, Eugen și Victor. Erau însoțiți de neînfricatul deputat sârb Mileti, de Babeș și Constantin Rădulescu din Lugoj. La intrarea lor a răsunat sala de „Să trăiască!” și de „jivio!” Veniseră la adunare, afară de români, o mulțime de bărbați sârbi, și au luat parte vie la desbateri.

După deschiderea adunării Alexandru Mocsonyi propune înființarea unei partide naționale de sine stătătoare, apoi își desvoltă șapte puncte de program, pentru această partidă. În fruntea programei este pusă: „Solidaritatea cu națiunile patriei de asemenea interes”.

Punctele susținute de Al. Mocsonyi sunt primite toate, aproape fără contradicții. Opoziție formează Atanasie Ratz și la un punct (în cauza Transilvaniei) și „poetul” de pe vremuri, Iulian Grozescu, și alții vre-o doi, cari susțin pe Ratz. Raportorul unei gazete scrie: „Dl Iulian Grozescu vrea să lăsam pe Ardeleni în treabă lor, să nu-i băgăm în programul nostru”. Vorbitorul însă este combătut chiar de

cut sigur că va fi citat din partea istoricilor viitorului ca izvor de curioase experiențe. Nici o epocă nu se poate lăuda cu atâtea, ca aceste două veacuri!

Cea mai puternică dintre aceste experiențe a fost revoluțiunea franceză. Pentru a se face descoperirea, că o societate nu poate să fie organizată de nou cu mijloacele rațiunii treze, au fost măcelăriți câteva milioane de oameni, și Europa întreagă a fost sguđuită în curs de 20 de ani. Pentru a se scoate din experiență dovada, că Cesarii vin scump plătiți din partea popoarelor, cari îi aclamează cu frenezie, a trebuit ca în curs de 50 de ani să treacă oamenii prin două experiențe stricăcioase, cari, pe lângă toată claritatea lor, se pare că totuși nu au fost destul de convingătoare. Dar cu toate acestea, prima a costat trei milioane de oameni și o invasiune, a doua o dărăburire și necesitatea unei armate permanente. A treia experiență era aproape să fie făcută nu tocmai de mult, și sigur că într-o bună dimineață se va face. Pentru a se arăta unui popor, că uriașa armată germană nu mai e o gardă națională inofensivă, cum să știa înainte de 1870, a trebuit să urmeze teribilul război, care ne-a costat atât de mult! Pentru a se recunoaște, că protecționismul ruinează popoarele cari i se închină, va fi trebuință de o experiență plină de primejdii de cel puțin 20 de ani. Și exemplele ar putea se fie continuate până la infinit.

Să vorbim însă acum despre rațiune. La înșirarea factorilor, cari sunt în stare să pună sufletul mulțimei în agitație, am putea se lăsa neatinsă rațiunea, dacă nu ar fi necesitate să constatăm valoarea negativă a influenței ei.

Am arătat, că masele nu pot să fie influențate cu argumente logice, și că mulțimile înțeleg numai asociațiunile dure de idei. De aceea oratorii, cari se pricep la influențarea lor, se adresează totdeauna sentimentului, inimii lor, nici odată rațiunii, minții. Legile logice nu le influențează. Pentru a convinge masele trebuie să ne dăm mai întâi seamă pe deplin despre sentimentele de cari sunt ele stăpânite, și trebuie să ne prefacem că le împărtășim și noi în asemenea măsură, și apoi să căutăm să le modificăm, provocând cu ajutorul unor asociațiuni rudimentare de idei anumite imagini de tot sugestive, în cas de necesitate repetind aceste încercări, și la tot cazul căutând să găsim sentimentele deșteptate în mulțime.

acelei comune la porunca lui Hatvani răz-bunătorul, care-și pierduse aproape întreaga oaste în vâile prăpăstioase ale munților noștri. La festivitate erau de față și foștii soți de arme și prefeți: Iancu, Balint și Axente Severu. Osmintele lui Buteanu, scoase din mormântul vechi, au fost așezate în sicriu nou. Protopopul Balint cu zece preoți, de ambele confesiuni române, îmbrăcați în ornate bisericești, au săvârșit ceremonia îngropării. Pe urmă s'au început cuvântările. „Mai înainte și-a ridicat vocea părintele pontificat Balint, descriind pe scurt biografia fericitului său coleg, și nu putu să-și rețină lacrimile“. Au mai cuvântat avocatul Stănescu dela Arad, preotul din Bodești Nic. Butariu și Ioniță Bădescu, care a recitat o poezie ocazională. Dealurile au răsunat de salvele de treasuri și la sfârșit de imnurile cântate. Toate au decurs în perfectă ordine; vremea era bună, soarele de toamnă luca pe un cer fără petec de nor, și nici un vântu nu se mișca. „Era frumos și pătrunzător a vedea mulțimea poporului român la serbarea aceasta, cu oată pietate asculta cuvintele vorbitorilor, cum dorea a ști, cine a fost acela, a căruia îngropare se face acum, după 20 de ani; cine a fost acela a cărui trup, înainte cu douăzeci de ani, spânzura de salca deja dispărută? Și când auzeau din gurile oratorilor, că cine a fost, și

Necesitatea aceasta de a-și schimba oratorul neconținut limbajul, amăsurat efectului produs în momentul în care se rostеше vorbirea, face ca o vorbire pregătită și studiată să rămână cu totul neînsemnată, pentru că în casul acesta oratorul merge pe firul ideilor sale, nu pe al ascultătorilor săi, și chiar prin aceasta influența sa e nimicită dintru început.

Capetele logice, obicinuie să fie convinse prin concluziuni clare, se țin fără voe de metoda aceasta, atunci când se adresează maseilor, și îi surprinde, că argumentarea lor nu prinde! „Consecvențele obicinuie matematice, basate pe silogisme, adică pe asociația de identitate, — scrie un logician, — sunt foarte necesare, și necesitatea lor ar putea să întrunească chiar și aprobarea unei mase anorganice, dacă aceasta ar putea urmări asociațiunile de identitate... Da! Inșă masele, tot așa ca și masele anorganice, nu le pot urmări, precum nu le pot chiar nici înțelege. S'ar putea face încercarea de a convinge pe calea logice spirite primitive, copii, ori oameni sălbatici, și s'ar vedea atunci ce valoare mică are acest mod de argumentare. Și nici nu trebuie să mergem îndărăt până la ființele primitive, ca să înțelegem neputința logice în lupta cu sentimentele. Să ne aducem numai aminte cu oată încăpăținare s'au purtat prejudițiile religioase față de logica cea mai simplă veacuri dearândul. Aproape două mii de ani au fost supuse legilor lor cele mai luminate spirite, și numai în timpul mai nou s'a început discutarea adevărurilor cuprinse în ele. În evul mediu și în epoca renașterii se aflau destule capete luminate, dar nu a fost nici unul, căruia i-ar fi arătat logica partea slabă a superstiției și i-ar fi făcut să tragă la îndoială făptuirile diavolului și necesitatea arderei pe rug a vrăjitoarelor!

E de regretat oare, că mulțimile nu sunt conduse nici odată de rațiune? Lucrul acesta nu poate fi afirmat. Rațiunii omenești la nici un cas nu i-ar fi succes să pună omenimea în leagănul civilizațiunii, cu căldura și cu îndrăzneala cu care au făcut-o aceasta utopiile de cari a fost răpită mulțimea. Ca fiece ale necunoscutului care ne conduce, au fost necesare aceste chimere. Fiecare rassă păstrează ascunse legile sortii sale în compoziția sa spirituală, și se poate, că tocmai aceste legi sunt acelea, cărora ea se supune, chiar și în impulsurile ei, la aparență nerațională, în urma in-

stinctului neînvingibil. De multe ori popoarele par a fi subordonate unor forțe secrete, analog acelora, cari fac, ca ghinda să se prefacă în stejar și constrâng corpurile de pe cer să nu devieze dela calea lor.

Puținul ce poate fi scos din aceste forțe trebuie căutat, nu în faptele isolate din cari se naște la aparență evoluțiunea aceasta, ci în dezvoltarea unui popor. Dacă am lua în considerare faptele isolate ni s'ar părea, că istoria se bazează pe întâmplări neverosimile. Așa s'ar părea neverosimil, ca un bărdăș fără școală din Galilea să devină și rămână Dumnezeu adevărat și atotputernic în mintea și inima oamenilor, în curs de două mii de ani; neverosimil, ca câteva bande din Arabia, cari și-au părăsit vechia patrie, să poată cuceri cea mai mare parte a vechii lumi greco-romane, și neverosimil, ca un obscur sublocotenent de artilerie să ajungă să stăpânească popoare și regi!

Să lăsam deci rațiunea pe seama filosofilor și să nu-i cerem să joace rol prea mare în guvernarea oamenilor, pentru că nu prin rațiune, ci de multeori în contra rațiunii s'au născut sentimentele cele mai nobile, ca: onoarea, abnegarea, credința religioasă, iubirea de glorie și iubirea de patrie, până astăzi cele mai mari izvoare ale culturai omenești!

„Ordonanța contelui Apponyi“.

(Fine).

Pe bazele acestora și-a reînnoit ministrul de instrucțiune, cu succes, ordinațiunea de mai înainte cu privire la limbă, în ce apoi bisericele naționalităților au văzut o violare, atât a autonomiei lor, garantată prin legi fundamentale, cât și a principiilor sfinte de credință ale bisericei orientale, în deosebi prin aceea, că dreptul canonic oriental nu recunoaște până acuma limba maghiară ca limba liturgică, iar instrucțiunea în religie, în înțelesul articolului de lege IX dela 1868, formează o funcțiune care cade în cadrele dreptului autonom al bisericei, și vine esecutată prin organele proprii, nu poate deci să formeze nici decum obiect de ordinațiuni guverniale. Din această concepție contrară, isvorâtă din două baze de drept, s'a născut conflictul dintre puterea de stat și bisericele autonome.

Adevărat, că autoritatea bisericească poate să deneghe, ca mai înainte, esecutarea ordinațiunii, și guvernul nu să va parea răzima nici acuma față de această împotrivire pe vre-o putere executivă. Dar fi este dată putința guvernului, de a destrage catihetilor remunerația, precum și congrua dela preoții așezați să o primească, astfel, că pe calea aceasta indirectă, guvernul are totuși mijloace puternice de constrângere. Intre astfel de împrejurări bisericele autonome, dacă nu pot cumva prin reprezentațiuni să aducă pe ministrul de instrucțiune la cedare, nu pot să facă alta, decât aceea ce se propune, ca ultima

Activitatea deputaților români în parlament, vorbirile, interpelările, propunerile lor, mai ales în chestiuni culturale privitoare la români, alcătuesc cea mai mare parte a volumului, despre care vorbim. O istorie completă a diferitelor noastre așezăminte culturale (bună oară, ale gimnaziilor românești, și chiar istoricul „Asociațiunii“) nu se va putea compune fără a consulta și utiliza cuvântările acestora ținute de vrednicii noștri luptători.

Din registrul dela sfârșitul volumului vedem, că au fost 24 deputați români, cari în anii aceia și-au ridicat glasul în interesul poporului și al țării. Mai des a vorbit Vincențiu Babeș, cu 46 de cuvântări. Urmează, după Babeș, deputații: Sigismund Papp cu 34, Iosif Hodoș cu 26, Sig. Borlea cu 23, Alex. Mocsonyi cu 22, Mircea B. Stănescu cu 20, Ion Eng. Cucu 7, Al. Roman 5, V. Buteanu 4, Eugen Mocsonyi 2 ș. a.

Volumul al șaselea, pe care autorul e hărăzit să-l publice pe la mijlocul anului 1910, va cuprinde epoca dintre anii 1872 și 1881.

Statistica în hotărârea de a-l publica atât de curând după al cincinel, va fi un bun atest și pentru sprijinul dat de publicul cetitor al volumelor de până acum.

ratio, din partea celor cu gândire radicală: fiindcă în situația actuală de forță, voinței celor doi factori, de înțeles contrar, adică dorinței guvernului și chemării proprii, nu se poate satisface, biserica să renunțe mai bine dela catehizarea în școalele de stat, și grija aceasta, împreună cu răspunderea, să o lase pe seama guvernului țării.

Îngrijirea aceasta (de catehizare) biserica o poate denega cu toată liniștea, căci nu există lege care să o constrângă, ca să facă instrucțiunea în religie (catehizarea) tocmai în școală. Legea (§ ul 57 art. 38 dela 1868) pretinde, ca să fie publică instrucțiunea în religie, iar acestei pretențiuni pot să satisfacă confesiunile în orice alt local potrivit, chiar și în biserică. Ținând în vedere această eventualitate de mare însemnatate, ordinațiunea guvernului poate să formeze începutul unei lupte culturale și al unei încercări legate negreșit de această luptă. Perspectiva aceasta ne face să punem, după întrebarea quid juris, și întrebarea quid consilii, și ne îndeamnă, ca corăspunzător valorii practice a ordinațiunii, să examinăm și importanța ei politică.

Cu privire la faptul, că ordinațiunea privește școalele populare de stat, în cari limba de propunere e cea maghiară, și în care elevii își însușesc limba ungurească, trebuie să fim în curat cu aceea, că dela propunerea religiei în limba maghiară, și de altcum în măsură mică, nu e de așteptat vre-un rezultat vrednic de a fi luat în seamă, că adică copiii în urma acestei catehizări în ungurește vor deveni Unguri, când preotul catehizator însuși în cele mai multe cazuri nu știe nici el ungurește, și religia și de altcum în cea mai mare parte va fi propusă și în viitor în limba maternă a elevilor. Din același motiv nu pot aproba însă nici temerile naționalităților, că instrucțiunea în religie va putea să le maghiarizeze copiii, cari ar ajunge în serioasa primejdie de a-și uita limba maternă; și elementele mai serioase din cele de altă limbă nici nu cred în posibilitatea acestei primejdii, de aceea rezistența lor să reducă numai la consecvențele ce se nasc din principiul fundamental al cunoscutului principii obsta. Oamenii sunt pe deplin conștii de natura progresivă a așa numitei „tendințe de naționalități“, care prin analogia apetitului ce crește, cu greu să va mulțami cu unele cuvinte maghiare, ci se va născă și mai departe cu zel să realizeze scopul final, care e instrucțiunea exclusiv maghiară, ca apoi să urmeze maghiarizarea școlii și a bisericei. Naționalitățile au văzut daltă îndreptată în contra zidurilor bisericeilor, și în fața atât de modestei pretențiuni s'au pus comunitățile bisericești, îngrijite de drepturile lor, pe punctul de vedere rezolut al lui non possumus!

Eu, ca unul care n'am văzut nici odată pomi creșcuți până în ceru, nu am văzut nici Român pe care școala să-l fi prefăcut în Ungur. În schimb însă am făcut de multeori constatarea, că tocmai cei mai fanatici naționaliști români, sârbi și slovaci, au ieșit din școli ungurești. Din motivul acesta țin că e anacronism, să încerci prefacerea etnică a unui popor deșteptat la conștiința națională, dar nu pot să împărtășesc nici temerile ridicate în privința aceasta, și părerea mea este, că ordinațiunea chiar atât de puțin folosește maghiarimei, cât de puțin formează ea primejdie pentru cei de altă limbă. Și tocmai de aceea țin de iluzorii toate speranțele pe cari le leagă cei sancvinici dintre Maghiari de această ordinațiune, și tot așa și îngrijorările pe cari și le sugerează pesimiștii din șirele naționalităților. Abstragând dela vre-un naiv gând rezervat, ordinațiunea nu e alta, decât un mic foc bengal, pentru Unguri atât de sătoși după „succese naționale“, iar de altă parte e o puternică armă în mâinile propagandei naționaliste. Pentru că o eventuală detragere a congrui ar face numai un serviciu neprețuit partidului naționalităților, căci ar mână întreaga preoțime, ajunsă în urma ajutorului de stat în raporturi de dependență față de guvern cu o singură lovitură îndărăt în tabăra naționalităților.

Dar și esecutarea ordinațiunii e legată de mari greutăți, dacă ne gândim, că ea are să fie esecutată de inșiși preoții catehizatori, necontrolați de nime. E curată copilărie eludarea ordinațiunii, pentru că controla e aproape cu neputință, după ce inspectorul regesc de școale, în lipsa unei liturghi maghiare, ori a altor manuale ungurești de religie, îi lipsește spre aceasta orice mijloc necesar. De aici apoi urmarea, că ordinațiunea, întrucât e vorba de elementele necunosătoare de limba ungurească, nu poate să fie esecutată din lipsa pregătirilor necesare, nici chiar în cazul, dacă ea nu ar întâmpina rezistența bisericeilor.

Punctul de gravitate a întregii chestiuni zace însă, nu în chestia de limbă,

ci în raporturile politice-bisericești ale ordinației. Pentru că nu încapă nici o îndoielă, că ea te aduce în sfera de drept a bisericii autonome, dacă puterea de stat caută să-și esproprieze astfel de teritorii îngrădite, ceri până acum au aparținut exclusiv teritoriului bisericii. În urma raporturilor de drept dintre stat și biserică, nici unul dintre acești doi factori nu se poate lipsi de cooperarea și sprijinul celuilalt. Se conturază acest raport de drept? Atunci în prima linie au să sufere marile interese ale religiei și ale educației generale. Și fiindcă statul și biserica sunt avizate astfel să trăiască împreună, e neîncurajat de lipsă să existe între ele o armonie neconturbată, și conservarea acestei armonii a format până acum năzuințele oneste ale fiecărui guvern. Statul ungar și guvernul său a evitat totdeauna deslănțuirea luptei urâte culturale, pe care pot să o dorească numai inimiile societății și ai ordinei de drept. Elementelor dușmănoase statului și religiei, li-ar face serviciu neprețuit o astfel de luptă, care ar avea de urmare scoaterea din școală a catehizării. Precumpnirile acestea trebuie să îndemne pe factorii conducători să cântărească bine avantajele și pierderile pe cari pot să le aducă ordinația lor, și supunându-o pe aceasta unei noi examinări, să caute un modus vivendi, care nu numai să asigure puternicele interese ale statului și ale educației publice, ci să le și aducă pe acestea în consonanță cu interesele juste ale bisericii, fără a se provoca frecări inutile între aceste două puteri.

Un astfel de modus vivendi ni se garantează în înțeleapta prevedere a marilor înaintași, în spiritul de echitate care adumbrește legea din anul 1868, condusă de supremul principiu călăuzitor de a se respecta drepturile de limbă. Dacă atât statul, cât și biserica își vor însuși acest principiu fundamental, și vor accepta de cinsură §-ul 58 al art. de lege 38 dela 1868, se va asigura, pe baza lui suum cuique, armonia, de care nu se poate lipsi, nici statul, nici biserica!

Convocare.

Reuniunea română de muzică din Sibiu își va ține adunarea sa generală ordinară pentru gestiunea anului 1908/9:

Mercuri, la 15 Sept. 1909 st. n. la 6 ore seara în sala festivă a Muzeului Asociațiunii cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul general al comitetului despre gestiunea anului 1908/9.
2. Censurarea socotelilor.
3. Budgetul pe anul 1909/10.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea noului comitet.
6. Alegerea comisiei pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Deciziunile ce se vor aduce cu această ocazie, precum și în genere interesul cel va arăta de data aceasta publicul nostru față de reuniune, vor fi de o importanță hotărâtoare pentru această unică instituție a noastră de acest fel în Sibiu, de aceea se invită prin aceasta cu insistență toți membrii noștri activi, onorari, fondatori și ajutători, ca să se prezente la adunarea generală anunțată, în număr complet.

Comitetul.

Dela „Asociațiune“.

Nr. 1036—1909.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de agronom al „Asociațiunii“ se publică concurs în următoarele condițiuni:

I. Agronomul „Asociațiunii“ va avea să îndeplinească următoarele lucrări:

- a) va avea să compună un program de activitate, în înțelesul statutelor și în marginile mijloacelor de cari dispune „Asociațiunea“ pentru îmbunătățirea situației economice a poporului românesc din patrie.
- b) va trebui să țină în despărțăminte „Asociațiunii“ cursuri și prelegeri populare din toate ramurile agriculturii, stărind mai ales pentru o îndrumare practică în ale economiei raționale.
- c) va iniția și înființa în comunele în cari ține prelegeri: însoțiri de tot felul, îndeosebi însoțiri de producție și valorizare, agenții și bibliotecii populare, împărțind totodată cărți între popor și ocazionale adunând obiecte pentru „Muzeul Asociațiunii“.
- d) va avea să scrie conferințe model și broșuri din domeniul agriculturii pentru biblioteca populară a „Asociațiunii“.

- II. Retribuția agronomului va fi:
 - a) salar anual de K 2000 — plătit în rate lunare anticipative.
 - b) cu ocazia călătoriilor va primi a ziarnă de K 6— și cheltuielile de drum (în tren bilet de cl. II).
 - c) pentru broșurile cari le va publica în biblioteca populară a „Asociațiunii“ va primi, conform condițiilor stabilite, K 40— de coală tipărită.

III. Ceice vor să concure la acest post au să dovedească:

- a) că sunt de naționalitate română, prin certificatul de botez.
- b) că au terminat o școală de agronomie superioară sau medie și
- c) că au făcut cel puțin un an de practică.

Petițiile sunt a se înainta până la 1 Noemvrie n. a. a. comitetului central al „Asociațiunii“ (Sibiu, str. Morii Nr. 6).

IV. Agronomul se va angaja provizor cu începere dela 1 Ianuarie 1910.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 2 Septemvrie n. 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

Nr. 802 și 996—1909.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru următoarele stipendii:

1. Un stipendiu de 300 cor. din fundațiunea Ioan Petran pentru studenți universitari de naționalitate română, cari armează la una din facultățile universității din Cluj.

Cel împărțit de acest stipendiu va fi obligat a lua parte la „Masa studenților academici din Cluj“.

2. Un stipendiu de 80 cor. anual din fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născ. Bologa, destinat pentru fete române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari urmează o școală de fete românească. Vor fi preferite elevele cari urmează școala civilă de fete a „Asociațiunii“ și cele înrudite cu familiile fondatorilor (Moga și Bologa).

Petițiile sunt a se înainta până la 5 Octomvrie st. n. comitetului central al Asociațiunii (Sibiu, Str. Morii nr. 6) însoțite de următoarele acte:

- a) certificat de botez;
- b) certificat de studii în original sau în copie legalizată (la universitari index);
- c) certificat de paupertate;
- d) fetele cari reflectează la stipendiul din fundațiunea Dr. Ioan Moga vor prezenta și eventuale documente de înrudire.

Petițiile intrate după terminul de 5 Octomvrie st. n. nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 5 August și 2 Septemvrie 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

Nr. 868—1909.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoare suplinitoare pentru lucrul de mână la „Școala civilă de fete a Asociațiunii“ se publică concurs.

Învățătoarele cari doresc a ocupa acest post au să înainteze, până la 20 Septemvrie st. n., comitetului central al Asociațiunii (Sibiu, str. Morii nr. 6) următoarele acte:

- a) un certificat de botez;
- b) un act prin care să-și dovedească calificația cerută de legea statului pentru ocuparea postului de învățătoare la școalele civile;
- c) un act despre studiile pregătitoare și ocupația de până acum;
- d) un certificat despre cunoștințele în teorie și în practică a lucrului de mână;
- e) un act prin care să dovedească cunoștința limbii române și maghiare, eventual și germane.

Vor fi preferite învățătoarele, cari pe lângă calificația din lucrul de mână, mai au calificația și din oarecare categorii de studii.

Învățătoarea suplinitoare primește o retribuție anuală de K 660 plătită în rate lunare anticipative și întreagă întreținerea în internat.

Învățătoarea angajată va avea să dea directoarei mână de ajutor la serviciul internatului.

Sibiu, din ședința comitetului „Asociațiunii“ ținută la 5 August 1909.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

NOUTĂȚI.

Profesori noi la seminar. Consistoriul plenar arhidiecezan a numit astăzi, Mercuri, profesori la seminarul Andreian, în mod provizoriu, pe domnii Victor Păcală și Aurel Bratu.

Despre aniversarea nașterii metropolitului Șaguna oțim în revista dlui N. Iorga următoarele: „S'a împlinit anul acesta un veac dela nașterea marelui metropolit al românilor ortodocși din Ardeal. E o dată însemnată, pe care ardelenii se pregătesc a o sărbători cu toată cuviința în cele dintâi zile ale lui Octomvrie. Sărbătoarea aceasta însă nu e, nu trebuie să fie numai a lor. Intreg neamul românesc are datorită de a se închina înaintea acestui mare fiu al său... Intr-o astfel de zi omul se apropie smerit de altar, în haina albă a sărbătorii și în curăția cugetului fără păcat... Atragem, zice tot autorul, atențiunea românilor din regat asupra sărbătorilor ce se vor desfășura cu acest prilej la Sibiu“.

Intrunirea literaților. O parte din scriitorii aflători în București s'au întrunit în zilele acestea, hotărând întemeierea unei societăți de ajutor mutual și de apărare a intereselor scriitorilor. Au luat parte dñii: Anghel, Ion Adam, Gârleanu, St. O. Iosif, Sadoveanu ș. a. Constituirea societății se va face la 2 Sept. v., când se va ține o nouă întrunire la teatrul național.

Pentru industria de casă. Frații noștri slovați, cu gândul de a da mai mare avânt industriei lor de casă, vor înființa o societate pe acții cu un capital de 25 mii de cor. în acții la 50 cor. Scopul societății este a desvolta gustul poporului pentru acest ram atât de rentabil, dând ajutoare celor ce cultivă industria de casă slovească. Iată un indemn și pentru alții!

După congres. O parte a medicilor cari au participat la congresul dela Budapesta, în drumul lor spre Constantinopol, pe lângă toate pedecile ce li s'au pus s'au oprit Duminecă la București pentru câteva ore. Erau medici francezi, italieni, olandezi, japonezi și americani ș. a. vre-o două sute de persoane, care au format obiectul unei deosebite atențiuni din partea medicilor români. Au fost și câțiva congresiști unguri, dar aceștia nu s'au dat jos din tren. Ceilalți au vizitat spitalele române și alte așezăminte din capitală și s'au pronunțat foarte măgulitor pentru țara românească.

Procesul dela Agram. În procesul de înaltă trădare dela Agram președintele tribunalului a declarat terminată procedura de dovedire, care a durat nu mai puțin de șase luni de zile. Pertractarea se va continua mâine, Joi, în 9 l. c., când procurorul își va desvolta vorbirea sa de acuzare.

Proces de presă. Dl Gh. Nichin, dela „Tribuna“ este citat pe ziua de 25, Sept. la tribunalul din Oradea-mare, unde se va ține desbaterea curții cu jurați într'un proces de calomnie pornit de honvezime. Articolele incriminate au apărut acum doi ani, cu prilejul măcelului dela Pânade.

Comitetul congresului de medicină a hotărât, cu viitorul congres să se țină peste patru ani în 1913 la Londra.

Din Grecia vine știrea, că regele Gheorghe al Greciei a declarat unui diplomat, că va abdică dela tron.

Procese. Părintele Dim. Bogoievici din Bănia (Banat) este poftit pe 17 l. c. la tribunalul din Caransebeș la pertractarea procesului de agitație, ce i s'a făcut pe motiv că la alegerea de membri sinodali din Rudăria ar fi zis: „băgați de samă, căci vreau să ne vândă biserica Ungurilor“. — Părintele Dr. Ion Sărbu din Rudăria este chemat pe 14 l. c. la tribunalul din Timișoara, în proces de presă pentru articolul „Strigat din graniță“ apărut în „Drapelul“.

Cancelarul imperiului german, Bethmann-Hollweg, va veni în 20 Sept. n. la Viena pentru a se prezenta în audiență la Maiestatea Sa Monarhul nostru.

Studentii evrei sunt excluși dela universitatea din Moscova, în urma unui ordin al ministrului de culte rusesc, pentru motivul că numărul studenților evrei trece suma de 6 la sută. Senatul universitar a intervenit la ministru, să tolereze și mai departe pe cei ce s'au înscris la universitate, având în vedere mizeria în care trăiesc studenții evrei.

Medic nou român în Karlsbad. După moartea mult regretatului Dr. I. T. Mera, postul de medic balnear din Karlsbad devenind vacant, a fost ocupat de medicul rom. Dr. Enea Nicola, originar din Munții Apuseni ai Transilvaniei. Dl Nicola și-a făcut și terminat studiile la facultatea de medicină din Viena, și a practicat la clinicile profesorilor universitari Nothnagel, Krafft-Ebing, Schrötter. E om serios, inteligent, cu frumoasă reputație, om cărui ocupația în chemarea sa îi face plăcere.

Veteranii și Grivița. O delegațiune din societatea veteranilor, de curând înființată sub numele „Crucea trecerii Dunării“, se va duce la Grivița în ziua de 30 August v., aniversarea luării strâșnicei redute, și va depune o cunună pe mormântul vitejilor căzuți în războiul pentru independență.

Sinucidere. Ladislau Kováts, care a furat documente și cărți prețioase dela muzeul național din Budapesta, s'a împușcat la Bruck.

Copil furat. Tribunalul din Oppeln, în Silesia, a arestat o țigancă, cu numele Anica B-k sau Batloch, care are cu dânsa un copilăș de doi ani. Copilașul vorbește românește și nemțește, e blond, cu ochi cenușii și are în urechi cercei de aur. Se bănuiește, că acest copil trebuie să fie furat de țigancă dela vre-o familie română. Cercetările făcute n'au dat până acum nici un rezultat.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au dăruit: Florian Bologa, paroh (Marpod) și soția sa Maria, câte 20 bani; Vasile Aldea, senator magistratual (Sebeșul-său.) 36 bani; George Dordea, blănar (Bangard) 20 bani; Dr. Vasile Dan de Apșa, avocat și soția sa Cornelia n. Muțiu, 10 cor. și Vic. Tordășianu prez., 10 bani.

Polul nord. Îndrăznețul esplorer Dr. Frideric Cook a sosit Sâmbătă pe o corabie la Copenhaga, unde a fost primit de public cu un nesfârșit entuziasm. În câteva zile numele lui Cook a străbătut în lumea întreagă. Descoperirea epocală ce a săvârșit are să nemurească numele bărbatului, care în 21 Aprilie 1908 a întrecut pe toți exploratorii și a străbătut la pol, biruind greutatea aproape supraomenească. Moștenitorul de tron danez a primit în port pe neînfriatul explorator, iar regele Danemarcei imediat i-a acordat o audiență și l-a decorat cu cel mai înalt ordin al țării. Cook a descoperit un teritoriu de 30 de mii de mile pătrate, deși la pol n'a aflat pământ uscat, ci un strat gros de gheață, iar sub gheața marea. Temperatura la pol este de 83 grade sub zero. Pentru a ajunge la pol a întrebunțat tot mijloacele cunoscute: câni, sănii și eschimoși. Cook atribuie succesele sale mai ales eschimoșilor, a căror limbă o cunoaște bine. Călătoria până la pol a făcut-o în 3 luni, iar întoarcerea în 9 luni. Pe zi făcea 18 kilometri, deși eschimoșii ziceau că e prea puțin. Cook primește acum, pe lângă miile de felicitări, cele mai strălucite oferte pentru a ține conferințe despre călătoria sa. Celor sceptici, cari nu cred, că ar fi ajuns tocmai până la pol, Dr. Cook le spune: să se ducă până la pol și acolo vor găsi sub drapelul american o țevă, în care se află un scurt raport al expediției sale polare.

Teatru. Astăzi, Miercuri, în 8 Sept. se va reprezenta a treia ora opereta „Mănevrele de toamnă“. Pe mâine, Joi, este anunțată o farasă cu cântece sub titlul „Naf-tulin“. Începutul totdeauna la orele 8 seara.

Posta redacției.

Dlul I. P. în G. Ideea e bună și o vom folosi. Domnul din întrebare nu e identic cu cel pomenit, care se află în România, e profesor de liceu, iar de prezent prefect al unui județ.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului „Cassa de păstrare în Mercurea” societate pe acții să convoacă prin aceasta la o

adunare generală extraordinară

conform § lui 16 din statutele societății, pe **Duminică în 26 Septembrie st. n. 1909 la orele 4 după prânz** în casele proprii cu următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale extraordinare.
 2. Aprobarea contractului încheiat de direcțiune cu directorul executiv nou ales conform §-lui 31 din statute.
 3. Propunerea direcțiunii referitoare la escontarea fostului director.
- In lipsa acționarilor recerți la adunarea generală extraordinară din 26 Septembrie conform §-lui 20 din statutele societății, adunarea generală extraordinară se va ține în 3 Octombrie st. n. 1909 cu acelaș program, la timpul și în localul deja indicat.

Domnii acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală extraordinară sunt poftiți, conform §-lui 17 din statute, a-și depune cu 48 de ore înainte de adunare acțiunile scrise pe numele lor respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății, eventual până în 20 Septembrie a. c. la casa statutelor, „Albina” Sibiu, „Brădetul” Orlat, și „Cassa de păstrare” Săliște.

Mercurea la 29 August 1909.

(318) 1—1

Direcțiunea

Nr. 463.

[314] 1—2

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna **Sibișani**, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”

Salariul 600 cor. cuartir și grădină.

Salariul se va întregi la minimul legal din mijloacele proprii.

Cuincuenaliile se compută numai dela instituirea definitivă în această comună.

Concurenții au să-și aștearnă cererile înscrise conform normelor din vigoare în termenul indicat subsemnatului Oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se prezenta la bisnăcă spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Sebeș, 22 August 1909.

Oficiul protopresbiteral.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjájól.

Szám: 9083/1909. II.

(317) 1—1

Versenyárgyalási hirdetés.

A szászsebes—sugági th. küzút 10—11 és 11—12 km. szakaszának áthelyezésére vonatkozó és a várm. közigazgatási bizottság által 1908. Junius hó 11 én 1151/1908 sz. a. 16745 Kor. 99 fill. költséggel engedélyezett munkálatok biztosítása céljából 1909. évi szeptember hó 27 ik napján (Hétfő) d. e. 11. óra Szebenvármegye alispáni irodájában tartandó új zárt ajánlati versenytárgyalási hirdetek ki és felhívom a versenyezni óhajtokat, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó lepecsételt ajánlataikat Szeben vármegye alispánjához címezve fentebb kitett nap d. e. 10 óráig arról inkább adják be, mivel a későbbben érkező ajánlatok figyelembe nem fognek vétetni. Csak szabályszerűen k állított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlatokhoz az általános feltételekben e őirt az engedélyezett költség 5%-ának megfelelő bántépénz a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál történt letételé ől szó ő nyugta csatolandó. A versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek és az ajánlattevők ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak.

Azon ajánlattevők, k k Szebenvármegyével eddig üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat a brassói kereskedelmi és ipar kamara által kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

A fennebb kijelölt munkálatokra vonatkozó tervek és összes iratok a nagyszebeni m. kir. államépítészeti hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1909. évi szeptember hó 6 án.

Reisenberger
alispán.

Nr. 872—1909.

[315] 1—2

Concurs repetit.

Pentru întregirea postului II. de învățător la școala confesională gr. or. română din Boian se esorie — conform ordinului consistorial nr. 9387 Școl. din 13 August a. c. — concurs nou cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartitie și 50 cor. relut de cuartir și grădină.

Cuincuenalele i se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Concurenții la acest post au a-și aștearnă cererile înscrise conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) în termenul mai sus indicat și sunt îndatorați a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminică ori sărbătoare în comună spre a cânta la biserică și a se cunoaște cu poporal.

Cetatea-de-baltă, 21 August 1909.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 224/1909.

[310] 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresce vacante din comunele bisericesti **Poiana—Valea-verde și Vidra-medie** (postul II. inv.) se publică concurs până la 10 Sept. 1909.

Venitele sunt câte 600 cor. din repartitie, locuință cu grădină eventual relut ce se va statori.

Intregirea cerută de art. lege XXVII. se va face sau dela comunele bisericesti sau dela stat.

Rugărilor concursuale cu documentele recerute să se substearnă la oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 18 August 1909.

Romul Furdul
protopresbiter.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „Valra luminoasă” înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.

Cărți de școală.

Să aduce la cunoștința dlor Profesori și învățători, că gramaticile scrise de fie ertatul profesor Dr. Ioan Petran, cărți aprobate de Ven. Consistor și înaltul Guvern, sunt a-să căpăta și mai departe la dna Văduva A. Dr. Petran, Arad, strada Lazar Vilmos Nr. 4. Prețurile sunt următoarele:

Gramatica rom. pentru școalele secundare p. I. Etimologia 2 cor.

Gramatica rom. pentru școalele secundare p. II. Sintaxa 1 cor. 50 fil.

Gramatica rom. pentru școalele populare p. I. 30 fil.

Gramatica rom. pentru școalele populare p. II. 60 fil.

Cu rabat de 20%.

(303) 3—3

Noutate!

Noutate!

Pălării

pentru preoți români, din pluș, calitate excelentă, durabile, ușoare și totuși calduroase, potrivite pentru toamnă și iarnă. Se află cu cor. 10— și extrafine cu cor. 12—.

Mare aprobare

a aflat această nouă introducere la toți Domnii cari până acum au văzut o. — Comandă dela Domni din afară contra anticipației de cor. 5 — se primesc până la finea lui Septembrie. Se dorește a-se indica, dacă marginea să fie mai lată sau tare ridicată în sus, în forma deja cunoscută. Se vinde numai la:

Carl Niedermaier

(311) 2—3

Palării

Sibiu Str. Csnădiei 33.

Școala de lucru

pentru cusutul în alb în mod practic, pentru croitul hainelor, precum și pentru toate lucrurile de mână și broderie artistică, se începe ca în toți anii. Domnișoarele se primesc în cost și cuartir. A se adresa la:

Maria Lurz,

Str. Măcelarilor Nr. 6.

(309) 3—3

Nr. 700

[308] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din comuna **Hărăstăș**, protopresbiteratul Turda, să scrie concurs, cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Tel. Rom.”

Emolumentele sunt 600 cor. parte din repartitie, parte din cassa bisericeii, cuartir și grădină, până în 1 Iulie 1910, ear de atunci încolo salariul este sistemizat la 1000 cor. din care 800 cor. le va presta poporul, ear 200 cor. sunt votate din fondul școlar eparhial.

Cuincuenalele se vor socoti dela datul introducerii.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile concursuale înscrise în or-

dice la subsemnatul oficiu în termenul indicat și sunt poftiți a să prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Turda, 17 August 1909.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășian
protop.

!! America !!

Călătorie din HAVRA în fiecare Sâmbătă, din VIENA în fiecare Marță.

Bilete de călătorie prin

Linia Franceză

Bilete Americane de călătorie pe tren către fiecare stațiune cu preț original

Informațiuni mai de aproape gratuit și franco numai prin

Linia Franceză

Wien IV. Wiedner Gürtel Nr. 16.

(Vis-à-vis de gara de Sud și de Stat).

— Vă rog a Vă însemna bine adresa. —

(278) 4—15

Săpun de lapte de lilie

Steckenpferd.

**Cel mai bun săpun pentru piele
și contra petelor de soare.**

— Se capătă pretutindenii! —

[38] 25—40

Aviz Dlor preoți și învățători!

Din partea subscrisei librării se oferă a-se procura pentru școale următoarele:

Protocol de primire coala		cor.	—	06
"	"	legat din 25 coale	"	2 50
"	"	" 50 "	"	4 50
"	"	clasificații coala	"	— 06
"	"	leg. din 15 coale	"	1 40
"	"	" 20 "	"	1 80
"	"	" 25 "	"	2 20
"	"	" 50 "	"	4 50
"	"	inspectie coala	"	— 04
"	"	leg. din 15 coale	"	1 10
"	"	Cronică școlară coala	"	— 04
"	"	legată din 50 coale	"	3 —

Toate aceste tipărituri sunt conform legii numai în limba maghiară.

Cărți școlare de Darius, Goldiș, Făgărășan, Popescu-Șpan, Șpan, Stroia, Vuia, Koós-Goldiș, Pușcariu, etc. etc., din aceste cărți ce-a mai mare parte aprobate.

Caete de limba română, germană, comput și dictando à cor. 1'45 și 2'85 suta de bucăți.

Creioane à 20, 22, 42, 44, 64 fileri duzina

Condee à 12, 20, 42, 64 fileri duzina

Penite à — 80, 1 04, 1 80, 2 40 cor. cutia (144 bucăți)

Gome à 20, 22, 42, 64 fileri duzina

Caete de desemn cu puncte à 4 20 suta.

De buna calitate a acestor recuise să dă toată asigurarea din partea librăriei.

Rugând pe On. Dni preoți și învățători să binevoiască a ne onora cu st. Dnealor comande, de-a căror promptă și solidă efectuare asigurăm înainte, semnăm

cu deosebită stimă

**LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ
SIBIU.**